

Carl Friedrich Lochner Dethlev Marckmann

De Virtute Heroica, Discursus Ethicus

Rostochii: Kilius, 1658

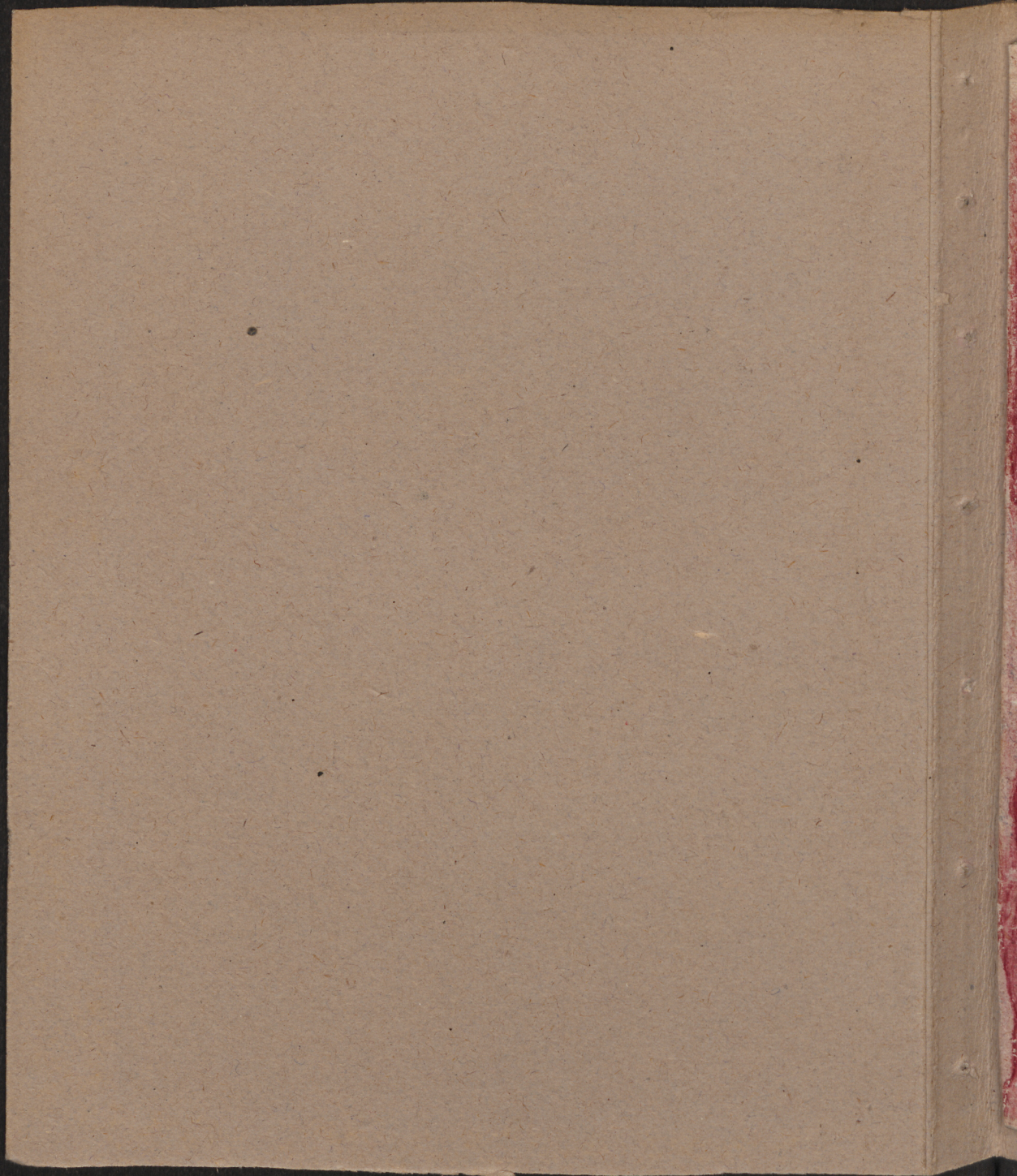
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730549941>

Druck Freier Zugang

RU. phil. 1658.

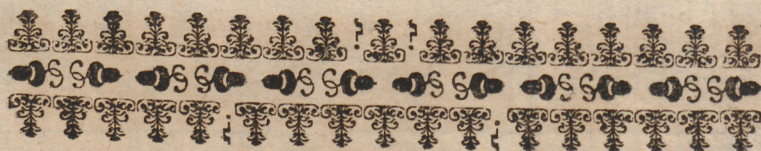
Lochner, Karl Friedrich Pass.
Marschmann, Oskar Papp.

00
9
1006
3

DEO DUCE
DE
VIRTUTE
HEROICA,
DISCURSUS ETHICUS,
PRÆSIDE
M. CAROLO FRIDERICO
LOCHNERO,
Norimbergensi,
ET
DETHLEVO MARCKMANNO,
Neustadio - Holsato,
RESPONDENTE.
In Auditorio Majori, d. 20. Martii
publicè propositus.

ROSTOCHII,
TYPIS HEREDUM NICOLAI KILLII, ACAD, TYP.
Anno M DC LVIII,

VIRIS

Prænobilibus, Magnificis, Perstrenuis Amplissimis & Prudentissimis

DOMINIS,

DN. BURCKHARDO Löffelholz à Colberg }
 DN. GEORGIO im Hoff / } *Duum-*
 DN. CHRISTOPHORO Derrern Triumviro, } *viris,*
 DN. LEONHARDO Grundherrn /
 DN. GEORGIO CHRISTOPHORO Behaim /
 DN. JODOCO Kressen à Kressenstein / Ketzels-
 dorff & Dürren Nungenau /
 DN. PAULO Harßdörffern /

SEPTEMVIRIS

Inclytæ Reipublicæ Noribergensis,

Patriæ Patribus vigilantissimis,

Dominis suis Munificentissimis

submisit offert

M. Carolus Fridericus Lochnerus,

PRÆSES.

1933. XIII. 54

D. O. M. A.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

m omnes unum id studeamus, ut jucundas ac fructuosas simul horas nostras faciamus, fatente hoc magno illo Veritatis Hercule Jul. Cæs. Scal. Exerc. 365. sect. 2. Age ex fertilissimo Aristotelis ejusq; Interpretum fidelissimorum agro Ethico, flosculum amœnissimum & præcipuum, Virtutem videlicet Heroicam, decerpemus, & quantum materiæ præcellentia, dignitas, & jucunditas concedit, in præsens ventilabimus, ac in publicum producemus. Edocti tamen eodem Castalidum nepote, in Lyceo brevioribus ambulandum esse spatiis, rectâ ne præfando ampullari videamur, ad institutum pergemus; Esto itaque

§. 1.

Nauta in turbida, & illuni nocte facile sui, & suarum mercium facit naufragium: Sic arenam ingressurus disputatoriam, sine vocabulorum ambiguorum dissectionis lumine, in eorum scopulos, veluti in Syrtis impingit, ac rarissimè ad veritatis, quem sibi proposuit portum tranquillum, appellit: *Nominum enim, inquit Subtilitatis Magister Scaliger exerc. 88. Sect. 2. maxima cura habenda. Et quivis rei alicujus cognitionem indagaturus, nosse ejus primo principia debet, præsertim cum ex eorum notitia, cognitio aliorum pendeat.* Zabar. de nat. scient. cap. 6. *Principium autem illud, secundum Galenum, in omni disputatione & re est nomen.* Nos igitur, ut eò facilius & felicius

A 2

pro-

progredi queamus, primo de origine & æquivocatione vocis solliciti erimus.

§. 2.

Virtus autem Heroica licet duplici vocabulo dicatur, concipienda tamen est uno conceptu, quia res est verè una. Appellatur verò *virtus*, quia communem virtutis naturam æmulatur, mediocritatem etiam, verum virtutis indicium amplectitur. *Heroica* dicitur ab *HEROIBVS* cujus voculæ, plurimæ apud authores, reperiuntur Etymologiæ. Nonnulli ἀπὸ Ἡρώων à dicendo dictos esse censent; eò quod Rhetores olim & Oratores admirabiles, cæteris hominibus heroica proles crediti sint, eorumq; Duces & Principes audierint. Vel quia Heroes digni sint, quorum laudes carminibus decantentur. Plato in Cratylo ἀπὸ Ἡρώων, ab amore derivat. Omnes enim Heroes ait, *vel ex amore Deorum erga mulieres humanas, vel amore virorum erga Deas sunt geniti.* Alii ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, à virtute desumunt, quod tamen sat duriusculè, nimisq; longè petitum videtur. Quidam ἀπὸ Ἡαίρων à feligendo, quasi viri præstantes, & ex communi hominum fece selecti. D. August. l. 10. de Civit. Dei cap. 21. ab Ἥρα i. e. Junone, originem traxisse credit, quoniam illa æris præses, in quo heroes cum dæmonibus habitare dicuntur. Alii ἀπὸ τῆς ἔρας à terra dici existimant, quod post ingentes illuviones terræ à Diis subcælestibus ex terrâ prodierint: Ut ut sit, quæcunque etiam notatio nominis existat, heroes tamen homine superiores designat. Qui autem heroes fabulosæ antiquitati, quæ varii generis & dignitatis ens finxit, fuerint, ostendit pluribus Piccol. Philos. Moral. gr. 6. cap. 1. Heiderus Philos. Moral. part. 2. p. 402. Inprimis verò Excellentissimus D. Etchel/ Exerc. de Heroibus eorumque virtute.

§. 3.

Appellatio virtutis Heroicæ, non uno modo sumitur. Nam 1. *Abusive* habitus vitiosus, κατ' ἀντιφρασιν heroicus dicitur, ut sunt, qui potando, ludendo, luxuriando heroes appellantur. Pari ratione, Adulatores, Tyrannorum immania flagitia & vitia, motus & impetus Heroicus vocare solent. 2. *Genericè* pro virtutum tam moraliū, quam intellectuāliū eminentia, qua in significatione, viris insigni-

bus

bus & artificibus pariter, aliisque, qui de humano genere egregiè meriti sunt, prædicantur. 3. *Proprie & specialiter* pro habitu divinitus concesso, & humanis exercitiis confirmato. Hac acceptione, hoc loco,

§. 4.

Dicitur aliàs *Virtus Divina*, vel quod à Deo peculiariter concessa; vel quod per eam homines proximè ad similitudinem ejus accedere videantur. Unde ab Aristotele lib. 7. Eth. Nicom. cap. 1. *πρωτότερον τῆς ἀρετῆς, præstantius aliquid virtute*, humanâ putâ, dicitur.

§. 5.

His de nomine virtutis heroicæ præmissis, ad ipsam rem nos conferimus, talemque ejusdem suppeditamus definitionem. *Virtus heroica est habitus animi, divinitus quibusdam concessus, ad ejusmodi actiones perficiendas, quæ alioquin humanis viribus præstari non possunt.* Genus diximus habitum, ut à motu heroico, qui supra communem, ordinem, in nonnullis hominibus excitatur, discerneremus. *Habitum animi* diximus, quia ad hunc potius, quam ad corporis habitum refertur. Et hoc commune habet cum virtute, cujus hanc speciem, esse, nemo facilè negaverit. Nam sicut cæteræ: ita & hæc actionum frequentia, & iteratione, imò & paucis interdum benè validis comparatur. *Differentia* petita est à causis, quæ cum ex data definitione, haud obscurè patescere possint, jam jam considerandæ veniunt.

§. 6.

Causa itaque *Efficiens* Virtutis heroicæ est vel *Prima* vel *Secunda*. *Prima* est ipse Deus omnis boni Actor & Auctor: Arist. 1. Eth. Nic. c. 9. *Ejusq; specialis afflatus & singularis actio*, qua homines incitati, maxima & altissima quæque sibi proponunt, & sic quasi ultra mortalitatis carcerem progredi annituntur. *Actio* autem *Dei* duplici modo consideratur 1. *Generaliter*, prout illa se ad omnes creaturas extendit, conservans eas, donec vult conservare, & impertiens singulis vires, & motus congruentes, ut pro naturæ suæ ratione agere possint. 2. *Specialiter*, quando Deus interdum præter communem naturæ ordinem agit, & opera extraordinaria exercet, donaque & Virtutes singulares, non solum credentibus, & in Ecclesia constitutis, sed & impiis, & ab Ecclesiæ societate alienis, communicat, quibus adjuncti difficillima & eminentissima quæq; fortissimo animo adeunt, &

ex animi voto felicissimè perficiunt, quæ aliàs propriis viribus aut sola humanâ indultria nunquam perficere potuissent. Ut ita non ex omni parte adstipulari possimus Philosopho aliàs acutissimo Heidero, qui Phil. Moral, part. 2. p. 405. Piorum virtutes Heroicas, tantùm ad actiones Dei speciales refert, Gentium verò ad Generales. De quibus videatur Wendelinus Phil. Moral. lib. 1. cap. 3. q. 2. Exinde etiam illud provenit, quod Arist. lib. 7. Eth. Nic. c. 1. inquit, *rarum est, ut vir divinus sit*; puta, non quod Deus singulis ætatibus, tales excitare nequiverit, quæ sententia Poëtarum fuit, qui Heroes ad aureum seculum transferendos esse, sinxerunt, sed quod paucissimis hominibus attribuat. Inventos, enim omnibus seculis Heroës patet, 1. Quia Deus sua dona uno seculo non alligavit. 2. Quia oppositum virtutis Heroicæ, Feritas, semper fuit reperta. 3. Quia Historici ex omni seculo Exempla proponunt, Interim hoc liberè concedimus, Virtutem hanc, quoniam raro talis afflatus divinus obtingit, non simpliciter etiam in cujusvis hominis libero arbitrio positam. Et sic non omnes Heroica facinora imitari fas esse. Nec obstat, quod quidam objiciant, minus commodè exinde virtutem hanc per habitum (id quod in definitione factum) definiri posse, cum omnis habitus sit in nostra potestate; Virtus Heroica verò afflato divino contingat. Distinctione enim rem faciliè expedimus, considerando nimirum habitum, prout est vel infusus vel acquisitus. Illi, licet in nostra potestate non sit, habitus tamen nomen denegari nequit. Absit tamen, virtutem Heroicam nullo modo in nostra potestate esse asseramus. Non solum enim ratione præparationis, sed & quatenus virtus est, in potestate nostra consistit. Valeant ergò & illi, qui Actiones Heroicas mixtas dici debere, sibi persuadent, eo quod principium agendi, in Heroibus magis sit externum; unde & Heroica ejusmodi facinora non simpliciter esse spontanea: Quis enim in iis actionibus tale principium externum, quale in actionibus mixtis requiritur, esse asseret? Conf. Arist. 3. Eth. Nic. c. 1. Adde, quod ex hoc sequeretur, omnes actiones humanas, mixtas esse appellendas, id quod absurditatem sapit.

§. 7.

Causa efficiens Secunda est, vel principalis, vel minus principalis. Principalis est partim Natura, partim Institutio. Natura omninò requiri-

quiritur in gradu excellentiori, sine ea enim virtutis Heroicæ habitum nemo acquirere poterit. Hæc verò cernitur potissimum in indole bona; adeoque genuina præcipuorum membrorum, & humorum corporis temperatura, ex qua impetus & dispositiones eminentiores ad virtutes exoriuntur. *Institutio* plurimum quoque facit ad Virtutem Heroicam, adeoque necessario requiritur. Licet enim Natura Heroica perfectissima sit, nisi tamen institutione diligentiori gaudeat, difficulter ad tantam perfectionem perveniet, ad quam pertingere potuisset, si hæc accessisset: Duo autem officia institutio sunt, 1. ut mala removeantur, & expurgentur. Optima enim disciplina est dediscere mala: (2) ut bona substituantur, præceptaque de Eminentia rerum, de DEO, &c. inculcentur & Heroicis exemplis illustrentur. Plurimum sanè momenti afferunt exempla aliorum heroicè operantium, cum æmulatio exinde oriatur virtutis ardentissimum incendium: Nemo namque usque adeo ineptus erit qui Davidis, Samsonis, Herculis, Achillis, aliorumque præclara facta perlegens, non simile quid aggredi conetur, aut saltem æqualiter laude oportet. *Minus principalis causa* est: vel *Impulsiva*, tum *προηγυρδία*, flagrans videlicet honesti, & eminentioris finis cujusdam assequendi desiderium, tum *προκαταρτησις* & quidem partim prospera fortuna, hæc enim elegantissimas benè agendi opportunitates, quæ non minimo adjumento ad virtutis Heroicæ habitum consequendum esse solent, suppeditat, cum si oblati per fortunam occasionibus rectè utamur, faciliè eminere nobis contingat: Partim etiam fortuna adversa, Herois enim est, adversa viribus magnis devincere, quibus alioquin imbecillitas humana succumbit. Adde, quod in rebus arduis virtus maximè eniteat, id quod notissimum. Vel est *Instrumentalis*, ut dignitas, honores, divitiæ, quæ tanquam instrumenta illustrium virtutum exercendarum Virtuti Heroicæ non parum inserviunt.

§. 8.

Objectum Virtutis Heroicæ est vel *Internum* vel *Externum*. *Internum* sunt affectus, circa quos virtus Heroica perficiendos & ad perfectissimum S. B. gradum elevandoseminentissima quadam ratione versatur, & sic quia excellentia est, & splendor Virtutum, eminenter quoque, & singulari modo eos moderatur. A vero itaque aber-

rat

rat Eustratius, dum Virtutem heroicam omnes prorsus perturbationes in homine evellere adseverat. Nulla enim Virtus talis est: Ergò nec ista, tanta cum impossibilitate conflabitur. Certè omnis virtus est affectuum pacatissima moderatio. Quidnì igitur & hæc cum illis facìle coalescet? Eminentissima tamen & æquabilissima audiet moderatio ob ejus eminentiorem conditionem. Vid. Piccol.grad.6.Phil.Moral.c.7. Adde,quod potius cum affectibus arctius cohæreat, perturbationumque perfectissima sit cohibitio. Idem ibid. *Externum Virtutis Heroicæ objectum*, sunt omnia reliquarum virtutum objecta, sed excellentiora & ita comparata, ut bonum publicum respiciant, evidentemque utilitatem afferant. Unde Heros secundam Keckerm. c. 5. l. 3. Syst.Eth.can. 16. dicitur, qui magna bona publica, ardentem cupit, constanter tentat, & feliciter efficit.

§. 9.

*Subjectum Virtutis Heroicæ est, vel Denominationis, vel Inhabitionis. Denominationis non est Deus, virtus namque est accidens: Accidentium autem omnium Deus propter essentiæ immutabilitatem expers. Et licet Deo hinc inde in sacris virtutes attribuuntur, sit hoc tamen non subjectivè, sed effectivè, quatenus videlicet ad earum generationem suo etiam modo concurrat. Neque Angeli: Virtus enim hæc, ut superius monuimus, crebris acquiritur actionibus, & maxima sæpe cura, quæ tamen Angelis tribuere absonum esset. Adde, quod in illis omnia majora sunt, quam ut ad præscripta artium convenienter exigi queant, vel debeant. Sed solus homo rationis usu præditus. Hic enim ad recipiendos tales habitus tantum idoneus. Ubi notamus *primariò* Virtutis hujus capaces esse splendè natos, & in altiori dignitatis fastigio constitutos, ut Reges, Principes, Comites, &c. qui eminentium & illustrium instrumentorum facultate muniti, actiones præ cæteris splendidas atque eminentes in lucem proferre possunt, *Secundariò*, Cives & inferioris conditionis homines. Nam & oppositum Heroicæ Virtutis Feritas in eos cadit. Ergò & ipsa Virtus, vi. can. 6. Topic. 3. *Opposita nata sunt fieri in eodem. Et ex casâ Vir magnus sæpe existit, & ex deformi, humilique corpusculo formosus, magnusque exsurgere potest animus*, inquit Seneca.*

De

§. 10.

De Fœminis non inconuenienter quæritur, an & hæ capaces sint virtutis Heroicæ? Videntur quod non, quia in Virtute hac reperiatur constantia; Fœmina verò secundum Poëtam fit *varium & mutabile semper animal*. Accedit, quod habeant temperamentum, humidius ac viscosum, quod celerrimè commouetur, & varias recipit figuras, unde inconstantia sequitur. Cui assertioni adstipulari Aristot. quoque videtur, dum 1. Polit. c. 4. & 9. non mulierum, sed virorum virtutem esse asserit. Ad quæ tamen quid respondendum sit, videri potest Keckerm. Curs. Philos. disp. 27. c. 17. Nos interim in eas Virtutem Heroicam cadere, strenuè affirmamus, partim quia capaces sunt cœterarum virtutum, E, & hujus: partim etiam, quia in mulieribus æquè Feritas reperitur ac in viris: Partim denique quia infinita exempla in medium produci possunt, planè Heroicæ virtutis fœminarum, in quibus recensendis, cum Scriptorum paginæ plenæ reperiantur, jam jam supersedemus: Hoc tantum addentes, Virtutem Heroicam magis tamen inesse viris, quam fœminis, majoremque in illis splendorem, quam in hisce obtinere. Quo præstantius enim subjectum, eo splendidius etiam accidens subjecto illi inhærens existit. Qui plura desiderat, commentarios adeat Authorum. In pueris paulo aliter res se habet: Non equidem negamus, Indolem quoq; Heroicam in eos cadere, id quod Exempla docent manifesta Davidis, Alexandri, aliorumque, sed ipsam virtutem ipsis denegamus, cum talis operationis, ex pleno rationis usu prodeuntis, participes esse nequeant: Quis enim talem, qui moralis virtutis, ipsiusque S. B. capax non est, encomio Herois dignabitur, cum Virtus Heroica, quoniam Virtutis moralis splendor, eam præsupponat semper. At pueros hujus capaces non esse, testis est Philos. Eth. Nic. l. 1. De Spuriis an & hi Virtutum Heroicarum participes sint; Vid. Heiderum Phil. Moral. Part. 2. pag. 408. q. 7.

§. 11.

Subjectum inhætionis, aut erit Corpus, aut Anima. Corpus autem esse nequit: Non enim perficit corpus. E. erit Anima. Ubi cum Virtus hæc non sit intellectualium virtutum, Facultatem quoque cognoscentem subjectum ejus dicere nequimus, sed potius Voluntatem, quæ ab Intellectu maximè practico regitur.

B

FORMA

Forma consistit in excellentia & splendore, ut Heros ejusmodi actiones suscipiat, quæ sunt supra humanam conditionem, & quæ alioquin solis humanis viribus perfici nequeunt. Nec tamen exinde mediocritatem respuit: Mediocritas enim cum sit de essentia Virtutis, huic quoque competet. Adde, quod ubi Extrema, ibi quoque Virtus sit: At in hac Virtute Extrema, E. Consistit autem Heroica Virtus (1) *in excelsa impetu maxima quæque efficiendi*; Quia enim dicitur, quod supra hominum conditionem sit constituta, adeoque divina, ideo, qui in ea eminere præ cæteris discupit, vehementissimo quoque amore ad summam honestatem, & publicam imprimis incolumitatem pro viribus adspirat. Deo *vehementissimo amore*, fertur enim Heros ad meram velut sagitta, & velut aquila ipsas nubes ardentiori nisu superare aggreditur. (2) *In proposito illius ardentissima constantia*. Si enim res arduæ & maximè difficiles sese offerunt, constantissima alacritate eas aggreditur & perficit, nec in proposito suo retardari se patitur, multo minus Voluptatum illecebræ, aut alia quæcunque impedimenta conatus ejus movent, ut deficiat, sed potius ardua omnia & aspera perumpit, & absque defatigatione superat. (3) *In successu & eventu felicissimo*. Omnia enim ipsi faciliora, quin & procliviora sunt, quam communi virtute præditis, sic, ut quæ aliis hominibus aut difficulter & ægrè, aut profus non succedere animadvertuntur, ipsis præter spem & expectationem ex animi voto felicissimè succedant.

Finis virtutis hujus est vel *communis*, vel *proprius*. Ille est Gloria Dei: Qui finis licet ab aliquibus Ethnicorum fuerit neglectus, de omnibus tamen asserere, imprimis verò sanioribus, difficile est. Notatu illud Biantis dignissimum est. *Cum boni quid feceris, non tibi, sed DEO id adscribe*. Ut taceamus per plurima eminentissima Pietatis testimonia, quæ in sapientissimorum Ethnicorum scriptis magno numero occurrunt. *Hic* est partim vita beata, & Summa hominis perfectio, ut scilicet homo per virtutis hujus excellentiam & exactam morum cynosuram probatissimus reddatur, & verè hominis divini vitam agat: Partim conservatio societatis humanæ: Quando enim Deus regna, & Respublicas, vel fundate, vel collapsas & dissolutas

Intas restaurare vult, tunc plerumque huiusmodi Heroica ingenia excitat, quæ id suæ virtute præstent, easque pristinae salutis & dignitati restituant.

§. 14.

Definitionem excipit Divisio, ad quam, antequam accessum faciamus non incommode quæstionem illam mirè vexatam ventilabimus; An virtus Heroica à mediocri specie differat? Sunt qui affirmativam defendunt rationibus potissimum à fine & opposito desumptis, ut Thomas in prima part. 2. q. 54. a. 3. cujus tamen sententiam non in totum adprobamus. Conveniunt enim 1. Genere, quod est habitus, quis enim casu quodam Virtutem hanc homini inesse prædicabit? Labore ergò & sudore, ut, cætera, sic & hæc virtus acquiritur. 2. Conveniunt Fine, qui est Vita beata, seu beatitudo civilis, licet hæc perfectiori & excellentiori modo, quam illæ eundem attingat. 3. Conveniunt quoque Objecto; licet enim secundum magis & minus differant, nulla tamen speciei variatio elici poterit. Quis enim magis & minus speciei variare asseret? Vid. Wendelin, Phil. Moral. lib. 1. c. 3. q. 3.

§. 15.

Dividitur autem à quibusdam virtus Heroica in universalem & particularem. Hanc eminentiam hujus vel illius virtutis humanæ asserunt esse: Illam considerant ratione Summi gradus, quatenus omnium virtutum complementum in uno individuo reperitur. Qualis fuit in Salvatore nostro Jesu Christo; Quam tamen divisionem ex omni parte probare nequimus, cum exempla desint, & difficile sit, Individuum, quod complementum communis habeat virtutis reperire, multo minus ergò Virtutis hujus Heroicæ, quæ ejus splendor. Alii distinguunt in Intellectualem & Moralem, quibus album nostrum calculum vel ex hoc unico adicere nequimus; quod virtutibus intellectualibus præditi, sive sapientes & disciplinarum Inventores nihil perficiant, quod alios in admirationem rapere possit, & sic eorum virtus in mente tantum possessoris refulgeat non verò oculos plebis perstringat, quod virtuti Heroicæ maxime est conveniens. Interim non negamus, disciplinarum, artium & scientiarum Inventores, quoniam ex solo intellectu, divina hominis

parte illæ proficiuntur, Veteres non Heroes, sed Deos planè & divinos credidisse. Unde etiam Heroes ex Deo & homine natos, Scientiarum verò Inventores, ipsos Deos superstitiosè finxerunt. Attamen, quia cum minore difficultate beneficia illorum in genus humanum conjuncta videbantur, ideòq; in Heroum classem illi non referebantur, neque etiam honores illis tribuebantur, sed divini vocabantur. Vid. elegantissimè differentem D. Eichelii / l. cit. §. 18. Conf. Piccol. Phil. Moral. grad. 6. c. 4.

§. 16.

Moralium itaque Virtutum Splendorem Heroicam virtutem esse patet. An verò omnium virtutum moralium, an tantum cardinalium plurimi pugnant, paucissimi conveniunt. Ut ut sit, conceduntur tamen ab omnibus ferè cardinales, ad quas reliquæ facillè quoque reduci possunt: ordine igitur de iis jam jam agemus.

§. 17.

A Justitia meritò ordimur, quoniam illa reliquarum virtutum communi consensu Domina & Regina salutatur. Absque hujus enim adminiculo Respublicæ nec diu stare, nec laudabiliter administrari possunt: nam regna, teste Augustino, remota Justitia, nihil aliud sunt, quam magna latrocinia. Notabilis est locus Lactantii lib. 5. de Justitia, ubi eminentiam hujus virtutis ab antiquitate deducit. Justitia, inquit, est summa Virtus, & fons Virtutis, quam non modo Philosophi quaesiverunt, sed Poetæ quoque qui priores multò fuerunt, & antè natum Philosophiæ nomen pro sapientibus habebantur. Hi planè intellexerunt, abesse hanc à rebus humanis, eamque finxerunt offensam vitii hominum concessisse à terra, in cælumq; migrasse. Atque ut docerent, quid sit justè vivere (solent enim præcepta per ambages dare) à Saturni temporibus, que illi vocant aurea, repetunt exempla Justitiæ, narrantque in quo statu fuerit vita humana, dum illa in terra moveretur. Quod quidem non pro poetica fictione, sed pro vero habendum est. Saturno enim regnante, nondum Deorum cultibus institutis, nec adhuc ulla gente ad divinitatis opinionem consecrata, Deus utique colebatur, & ideo non erant, neque dissensiones, neque inimicitia, neque bella.

*Nondum vesanos rabies nudaverat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nata.*

Dubiym

Dubium ergò nullum est, quin & hujus eminentior aliquis splendor existat. Exserit autem sese ultra communem hominum conditionem, quando aliquis vitæ suæ cursum universum, ad legum, quæ in qualibet Republica præcipiuntur, observantiam, tanquam ad normam quandam dirigit, & actiones suas omnes ad eandem, tanquam Lydium lapidem referre conatur, & quidem excellentiori gradu, quam vulgò ab hominibus fieri solet. Et talem Heroica justitiâ præditum esse, nemo facile ignorare poterit. Celebratur inter Ethnicos hac ratione Rhadamantus, *qui quoniam Justitiæ singularis observator fuit, à Poetis, apud Inferos nocentium culpas explorare, fingitur:* Nec non Minos Primus ille Cretensium Legislator, & Justitiæ cultor exactissimus. In primis verò in omnium Scriptorum ore laudatur justitiâ Aristidis, cognomento *Justi*, qui teste Plutarcho, in Apoph: Græ: Imp. *semper suo unius præsidio fretus Rempublicam administrabat: A Sodalitibus & amicorum potentia abhorrebat, quæ ad injuriam aliis inferendam adderet animum. Abhorruit autem ab omni factione & amicitia, idèò ne adigeretur ad aliquid faciendum, quod justum non esset: aut cogere ab eo, quod judicasset Reipublicæ conducere.*

§. 18.

Fortitudinem, quod attinet, res est in aprico & propatulo. Vix enim veneranda Antiquitas alium in Heroum familiam recepit, nisi qui fortitudine inclaruerit. Unde etiam hæc sola summa in pretio, ut apud omnes, sic Lacones imprimis habita fuit. Hi enim ut virtute sua omnem suo tempore subegerunt Græciam, ita pariter eminentissimam fortitudinis hujus consecuti sunt gloriam. Nullis utebantur muris, sed murorum instar, animos habebant suos, & colebant Fortitudinem, imò præter illam ipsam animi constantiam nihil magni æstimabant; id quod vel ex hoc tantum patet, quod omnem ætatem ab hac tantum virtute commendarint, omnisque ætatis homines, non sine publica lege omnem in eadem virtute laudem collocarint, hinc fortitudinem solam, tres illi Chori apud eosdem honorificentissimè celebrarunt; *Senum Chorus* incipiebat. *Nos quondam eramus in clivi bello Viri.* *Juvenum* succinebat. *Nos ii sumus, fac, si velis periculum.* *Puerorum* denique sequebatur tertius Chorus. *Nos fortitudine plurimum præstabimus.* Nec rumor inanis tantum apud eos extitit, sed ab hac virtute plurima manaverunt

B 3

exem-

exempla & facta, ut in Historia notissimum. Conf. Horn. lib. 3.
Civ. doctrinæ cap. 5. Et sanè quum hac Virtute eorum, quæ ab ho-
minibus maximi præ omnibus æstimantur, libertatis, vitæ, patriæ,
parentum, liberorum, &c. ratio habeatur; evenit etiam, ut hæc ipsa
virtus plerosque non tantum in sui admirationem rapuerit; sed
peculiarem etiam gratiam concitaverit. Deinde quoniam illa ipsa
Virtus circa maximè formidabilia occupatur, certè in ea resulgere
ardui esse operis facile perspicitur. Quo autem res deficiat, eo ple-
rumque splendor & laus exoritur major, si aliquis difficultate ejus
haud deterritus, pro viribus ad eam consequendam annitatur.
Non animus est nobis, neque angustia chartæ permittit, virtutem
Heroicam secundum 5. species Fortitudinis ab Archiphilosopho
lib. 3. Eth. Nic. cap. 1. i. examinare. Tantum exempla considerabi-
mus. Et quidem ut cætera omnia siccò, quod a iuncto pede, transeam-
us, præ cæteris Davidem Heroicam Fortitudine eminuisse sacra pa-
gina testis est evidentissimus, ad quam etiam Lectorem relegamus.
Ex profanis infinita quoque occurrunt, in primis verò Herculis,
quem ob egregia & admiranda fortitudinis specimina, ab Heroico
ejus animi robore profecta, fama beneficiorum memor ad hanc
dignitatem evexit. Primum indicium est, quod cum adhuc in cu-
nabulis jaceret, geminos angues à Junone immisos eliserit. Deinde
omnis ejus vita in Heroicis facinoribus fuit insignis. Adultus eni-
hydræ in Lerna palude appressit, Cervam æripedem interfecit. In
Nemæa sylva inultrata magnitudinis Leonem jugulavit, Diome-
dem immanem Thraciæ regem devicit. Acheolum superavit. Eu-
rytum, Busiridem, Ceryonem, Cacus, Lacinium, Albionem, Bor-
gionem, Theodamantem, Neleum, Pyrechmum sustulit. Antæum
gigantem suffocavit. Centauros domuit. Insulam Con diripuit,
regemque Euripylum trucidavit. Amazones debellavit. Cerebrum
ad inferos descendens eduxit. Lycum ab inferis reversus, interemit.
Cygnum Martis filium equestri certamine vicit: Cecropas supera-
vit, plurimaque monstra domuit, quæ omnia licet non minimum
fabulæ ipsi tribuerint, eminentia insignis fortitudinis argumenta
esse voluit, sapientissimus Ethnicorum chorus. Huic adjungere col-
libet exemplum Horatii Coclytis, de quo Valerius maximus lib. 3.
Ex. 1. *Etruscis, inquit, in urbem (Romam) ponte sublicio irrumpenti-*
bus,

bus, Horatius Cocles extremam ejus partem occupavit: totumque hostium agmen, donec post tergum pons abrumperetur, insatigabili pugna sustinuit. Atque ut patriam periculo imminenti liberatam videt, armatus se in Tiberim misit, cujus fortitudinem Dii immortales admirati, incolumitatem sinceram ei præstiterunt. Nam neque altitudine dejectus, quassatusve, neque pondere armorum pressus, nec ullo vorticis circuitu actus: nec telis quidem, quæ undique congerebantur, lassus natandi eventum habuit. Unus itaque tot civium, tot hostium in se oculos convertit, stupentes illos admiratione, hos inter letitiam & metus hæsitantes, unusque acerrima pugna confertos exercitus, alterum repellendo, alterum propugnando, distraxit. Denique unus urbi nostræ tantum scuto suo, quantum Tiberis alveo, munimenti attulit: Quapropter discedentes Etrusci dicere potuerunt, Romanos vicimus ab Horatio victi sumus.

§. 19.

Circa mortem igitur, sive bellicam, sive extra bellum (modo id fiat ob præclarissimum finem, qualis est defensio patriæ, veræ religionis confessio, Virtutis & honestatis studium) Fortitudinis Heroicæ eminentiam versari, ingenuè asserimus. Ubi statim quæstionem examinamus. An Martyres pro veritate Christianæ religionis exquisitissimos cruciatus mortemque ipsam perferentes, Heroibus sint annumerandi? Contrarium importuni quidam Aristotelis interpretes ex Definitione Fortitudinis elicere cupiunt, sed importunè pariter. Quid enim Aristoteli notum fuit de Martyrio? Nos igitur jure meritoque; Gloriam Heroum (licet eam eos non ambire sciamus) illis adjudicamus, sequentibus commoti rationibus. Quia 1. Martyres justissimam habent causam, quæque virtuti Heroicæ maximè competit, propter quam horrendos tormentorum cruciatus constanti animo tolerant, quæ est Veritas Religionis Christianæ. 2. Quia animo intrepido, & forti, imò sanguine suo cœlestis doctrinæ, veritatem confirmant, & obsignant, id quod excellentissimum mortis genus: Huc referri potest, Historia Sanctorum Martyrum eorumque miranda animi magnitudo in qua recensenda propter angustiam chartæ lubentes acquiescimus. 3. Quia Martyrum fortitudinis actus præstantissimus, adeoque ei longè antefertur, id quod probatur, partim quia acerbitas Martyrum longè major,

m aior, quam fortitudinis bellicæ, in multas enim non tantum horas, sed & dies sapè numero durat; partim etiam, quia in Martyrum tormentis spes evadendi nulla, mortem vident præsentissimam, evadendi locum, & viam nullam; partim denique quia in bellis resisti potest iis, qui mortem inferunt, habetque locum vindicta. In Martyrio verò omnia secus se habent. Nullum igitur dubium supra est, quin & hi Confessores Sanctissimi, Heroico hoc fortitudinis splendore decorari possint.

§. 20.

Longè aliter judicandam est de iis, qui sibi metipsis violentas inferunt manus. Quemadmodum verò nulla unquam tam crassa extitit absurditas, quæ sui non patronos quosdam reperierit, & defensores, *vix enim sunt pictura, quæ non inveniant amasios suos, veluti pupæ, improvidas etates.* Scal. Exerc. 325. l. 6. Sic nec hoc loco desunt, quibus affirmativa complacet: Eminent inter hos Seneca, qui eoque progressus est, ut docuerit sapienti non saltem licere, sed eundem interdum debere ex vita hac spontè abire: Expresse, *Sapientis, ait, vivit, quantum debet, non quantum potest: Si multa occurrunt molesta & tranquillitatem turbantia, emittit se: nec hoc tantum in necessitate facit ultima, sed cum primum illi caperit suspecta esse fortuna. Nihil existimat sua referre, faciat finem, an accipiat.* Imò universa Stoicorum familia unanimi consensu, illam demum magni animi, fortitudinisq; nomine commendarunt, uniceque Heroicam voluerunt mortem quæ voluntaria mente appetitur. Unde etiam misera illa turba palmarium & præcipuum actum crediderunt, sibi ipsi mortem consciscere. Patet hoc exemplo Zenonis, *qui cum è schola veniens pedem offendisset, lapsusque esset, manu terram pulsans. VENIO, inquit, quid appellas me? & domum ingressus spontè vitam posuit.* Quid? quod naturam ideo venena produxisse crediderunt, quo homines facilius se vita liberare queant, & sic planè naturale esse statuerunt, hoc interficiendi genus. Versatus est in hac opinione Livius, sic enim lib. II. c. 63 *Terra mater, inquit, etiam nostri misera venena instituit, ut facillimo haustu, illibato corpore, & cum toto sanguine extingueremur, nullo labore, sentientibus similes.* Apud Massilienses quoque *venenum cicutà temperatum publicè asservabatur pro iis, qui causis senatui explicatis, sapienter & heroicè excedere, & celerem sati viam querebant.*

Nos

Nos verò melioribus instituti virtute omni & sic in primis
 Heroica eos exuendos statuimus. Abeant ergò & denuo abeant.

— — — qui sibi lethum
*Insontes peperere manu, lucemque perosi,
 Projecere animas, quam vellent at hære in almo
 Nunc & pauperiem & duros perferre labores.*

Nec sapientiores Ethnici unanimi consensu superiorum assertio-
 ni adstipulantur. Damnatur enim à religiosioribus & sanioribus.
 Eminuit inter hos Aristoteles, qui lib. 3. Eth. Nic. cap. 7. *Molles
 eos potius, quam fortes appellandos & habendos censeret.* Plato quoque
 apud Ciceronem docet, *p̄is omnibus retinendum esse animum in custo-
 dia corporis, nec in jussu ejus, à quo ille est datus, ex hominum vita migran-
 dum esse, ne munus humanum à Deo assignatum defugisse videantur.* Ut ta-
 ceamus Legem illam universalem à summo Legislatore, Deo omni-
 bus hominibus sub pœna mortis æternæ propositam: *Non occides.*
 Jus Naturæ quoq; unicuiq; sui conservationem præcipiens, nefan-
 do scelere *αὐτόχειρες* impugnat, dum vim suæ vitæ infertunt, quod
 nec licet, nec Herois est. Detinendus enim animus in corporis
 custodia est, donec migrare eam jubet ille, à quo datus: Quippe as-
 signatum à Deo munus humanum defugere in jussu ejus non o-
 portet. Et quæ quæso patriæ utilitas (Hoc enim ut diximus,
 in Heroe maximè observatur) ex *αὐτοχρησία* redit? manifestam
 enim potius injuriam exinde percipit. Unde laudabiliter, ut
 omnia Thebani, eos veluti sui carnifices & immanes habuerunt,
 qui sibi ipsi manus intulerunt. Deinde Virtus Heroica non ex-
 cludit Patientiam. Sed ubi locorum hanc in *αὐτοχρησία* invenies?
 Forfan Catonem objicis? Sed ineptè: Hic enim maluit sibi sua
 manu vitam eripere, quam à Victore Julio Cæsare ad triumphum
 rapi. *Non hoc fecisset, inquit Augustinus, nisi victoriam Cæsaris im-
 patienter tulisset.* Breviter, licet *αὐτόχειρες* periculum mortis in-
 trepido animo (id quod Heroi non mediocrem eminentiam
 conciliat) adeant, non tamen eo fine id faciunt, ut imperterriti
 honesta sustineant pericula: sed quia fortunæ invasiones fortiter
 susti-

sustinere, & molestias devorare nesciunt. Absit ergo ἀντοχειαν
 Fortitudinis Heroicæ actum statuamus, quin potius eandem divi-
 næ legi & saniori rationi adversari nobis persuadeamus, earumque
 cadavera à Majestate civili pœnis affici posse ulro largiamur.
 Communiter urgentur Exempla Raziæ 2. Maccab. 14. qui τῆς ἀν-
 τοχειας nomine laudetur, generosèque mortuus prædicetur: Et
 Samsonis Jud. 16. qui ob ἀντοχειαν in scriptura nec culpetur,
 nec à Theologis accusetur. Ad quæ tamè facilis datur solutio. Quod
 enim Samsonem attinet, cum ille non ex impatientia, sed ex pecu-
 liari præcepto divino, videlicet Spiritus Sancti, qui teste Augustino
 latenter hoc jubebat, miraculaque per illum exercebat, mortis illud
 genus subiverit, utique ex horum numero eximitur. Adde quod
 speciale hoc Samsonis exemplum nullo modo generalem regulam
 constituat, cum perquam sit periculosum secundum Lutherum
 exemplum hoc imitari. Ad Raziæ factum cum Horneo Civ.
 Doctr. Lib. 3. cap. 5. tribus modis responderi posse censemus. 1.
 Libros Maccabæorum non esse canonicos, id, quod salvis aliis
 rationibus ex August. l. 1. de Civitate Dei cap. 20. probamus. *In*
sanctis, inquit, Canonicis libris, nusquam nobis divinitus præceptum, per-
missumve reperiri potest, ut vel ipsius adipiscendæ immortalitatis, vel ulli-
us carendi cavendique mali causa, nobismet ipsis necem inferamus. Quin
ut prohibitos nos esse intelligendum est, ubi Lex ait. Non occides. 2.
 Scriptura quidem recenset Raziam sibi intulisse manus, quod ge-
 nerosè mallet mori, quam generositate sua indignis exponi con-
 tumeliis. Unde potius narrat, quam approbat factum. 3. à qui-
 busdam peculiariter Sp. S. instinctu & præcepto hoc factum esse
 quidam respondent, de quo judicium esto penes Theologos. Nos
 à via hæcenus digressi, in eandem redibimus.

§. 22.

Fortitudinem excipit Temperantia, Virtus, quæ teste Seneca
 voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias regit & guber-
 nat, & ad sanum modum redigit Græcis Σωφροσύνη dicta, quo-
 niam ut Plato interpretatur in Cratylo, salus & conservatio est
 prudentiæ. De hac virtute non est dubium, quin eminentia ejus
 homi-

hominem ultra humanam sortem eleuet. Unde etiam ratione necessitatis, & fundamenti, princeps reliquarum prædicatur. Nam *sine hac*, inquit acutissimus Heiderus p. 2. ph. moral. p. 505. *aut nihil aut parum reliquarum est virtutum. Nec enim in voluptuariis, quidquam rationis rectæ, voluntatis liberæ, & appetitus moderati, quibus sine virtus mala.* Eandem & olim Socrates apud Xenoph. I. de dict. & fact. memor. Socratis, *fundamentum omnium virtutum* vocavit, & eà primo loco animum instrui iussit, quod sine ea nec discere nec cogitare quidquam præclari possit. Imo Incontinentibus Deos deprecandos ait, ut de bonis donis ipsis provideatur: Cæteroque in enim, id genus hominum saluum esse non posse. Ut ita facile patet, quanta sit eminentia splendoris Heroici hujus virtutis, qui in primis cernitur, ut aliquis eousque sibi à voluptatibus temperet, ut abstinentia ejus non tantum reliquos omnes superet, sed præterea animo deliberato, firmoque proposito ad finem laudabilem, gloriam scil. Dei, salutem Reipublicæ, Patriæ, civium & aliorum hominum commodum, virtutis denique studium eandem dirigat. Excelluit si non in totum, in tantum tamen hac Virtute Agesilaus, de cujus abstinentia infinita recensentur exempla. Hic admiranti cuidam ejus in victu & vestitu fragilitatem: *Hæc*, inquit, *est semente libertatem metimur.* Plutarch. in Apophthegm. Lacon. c. 7. Et c. 9. *Agesilaus*, dicit, *Megabuten Mithridatis filium, qui erat formosissimus, offerendi osculi gratia accedentem (admodum enim se amari tutabat), declinaverat, cumque is finem fecisset accedendi, requirebat eum ultro. Tum amicis dicentibus, ipsum esse in culpa, qui pulcri osculum formidasset, paulum tacite secum meditatus Agesilaus, Nihil, inquit, attinet eum a nobis adduci persuadendo: malle enim mihi videor hujusmodi vincere cupiditates, quam populosissimam hostium repugnantium urbem capere: melius est enim, suam ipsius libertatem conservare, quam alius eam adimere.* Præferendus huic Scipio Carthag. de quo Valerius Maximus l. 4. c. 3. *Quartum & vicesimum annum agens Scipio, cum in Hispania, Carthagine oppressa, Majoris Carthaginis capiende sumpsisset auspicia, multosque obsides, quos in urbe Peni clausos habuerunt, in suam potestatem rediisset, eximia inter eos virginem formæ, ætatis adultæ, & juvenis, &*

caelebs, & victor, postquam comperit illustri loco inter Celtiberos nati-
tam, nobilissimæque gentis ejus juveni desponsatam, accessit parentibus
& sponso inviolatam tradidit. Aurum quoque, quod pro redemptione
puella allatum erat, summæ dotis adjecit. Similiter modo laudatur à
Jullino lib. 11. cap. 9. Alexander Magnus, quod victo Dario Re-
ge Persarum, uxoreque & filiis ejus captis, eos benè & publicè ha-
buerit.

S. 23.

Circa hoc quæritur, An Jejunii Pontificii observatores stri-
ctiores Heroicum hujus virtutis splendorem habeant? Papicola-
rum turba iis eundem ambabus manibus concedit, sed quo titulo,
paucis deliberabimus. Nihil minus autem eos, quam Heroes di-
ci posse, probamus. (1) quia Jejunium eorum est *ridiculum*, Jeju-
nium enim, Scriptura definit per abstinentiam ab omni cibo,
ut patet ex regula illa Ion. 3. *Non gustent quicquam nec pascentur, &
aquam non bibant* Hi autem per abstinentiam à carnibus solis. In-
terim tamen fame urgente edunt, & sub specie jejunii, exquisitissi-
mis lautitiis piscium, salsamentorum, reliquarumque maris copia-
rum sese farciunt. (2) Jejunium hoc est *hypocriticum*. Non e-
nim animo, sed corpore tantum jejunant. Incredibile dictu
quam iniquissimè hac in parte Christianam libertatem circum-
scribant. Ut taceam, quod dimidiam fermè anni partem, in ani-
les abstinentiarum carniū superstitiones seponant, quo toto
tempore omnes Ichthyophagos vel Xerophagos apud eos agere
fas est: si tantum observaverimus, quam ludicro more tempore
Quadragesimali in singulorum culinas ac cœnacula irrumpant,
& quid quisque cœnet, non curiosè modo, sed & impudenter
scrutentur. Turpissimo sanè more, homines illi Theologi, Theo-
logiam suam ad cacabos, ollas patinasque demittunt, magnæque
gravitate de offis, condimentis, atque esculentorum ingenio & pa-
raturatione jus dicunt. (3) Jejunium illud est superstitiosum, quia sub
opinionem cultus divini proque hominum peccatis satisfactorii
est introductum. Id quod falsum, Conf. Chemnit. in Exam.
Conc. Trident. parte 4. Tit. de Jejun. Neutiquam ergò à verò abi-
mus, si iisdem virtutem Heroicam denegamus: quippe à quibus a-
ctiões ejus remotæ, imo remotissimæ existunt. Sed ad alia.

De

De Magnificentia & Magnanimitate res paulò altioris indaginis. Cum enim & hæ splendore virtutes vulgares superent, supra easque emineant; Illa quidem supra Liberalitatem. Hæ verò supra Modestiam, ideòque etiam eas virtutes Heroicas esse, quis existimare posset. Accedit & apparens confirmatio Piccolom: qui dum Phil. Mor. grad. 4. c. 49. Magnificentiam culmen & apicem liberalitatis appellat, quod Virtuti Heroicæ unicè proprium, affirmativè favere videtur, (quæ tamen ejusdem mens propria non est, cum ibidem, ut ex contextu patet, Magnificentiam ut maximam liberalitatem commendat.) Nos itaque respondemus distinguendo inter Virtutem Heroicam prout pro qualicumque eminentiori & excellentiori Virtute sumitur, & intra terminos humanarum virium permanet, & hac ratione Magnificentia & Magnanimitas Virtutes quoque Heroicæ dicuntur: Et prout pro eminentissimo Virtutum moralium splendore sumitur: & ita Virtutes Heroicæ esse nequeunt; quia manent infra conditionem ut sæpius monuimus, & requirit Deum speciali modo concurrentem. Unde etiam terminos humanarum virium excedit. Quod reliquas attinet Virtutes, cum earum splendor, huic non sit æquipollens nec singulas examinari propositi nostri sit, & nos hic lubentes acquiescimus.

§. 25.

Non incongruum erit in præsens examinare, cur plerumque Heroum filii noxæ? Non sanè minima felicitatis humanæ pars, si eminentiâ & splendore excellentissimi ac spectatissimi parentes, Virtutem suam hæreditariam quasi factam & cum semine in filiis propagatam animadvertunt. Sicut pereleganter Poeta:

*Fortes creantur fortibus & bonis,
Est in juvenis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.*

At videmus regulam hanc ut plurimum fallere; contra quam etiam occinit Homerus Odyss. 5.

*Æquat rara patrem soboles, sed plurimi ab illis,
Degenerant, pauci superant probitate parentes.*

Unde Alius Spartianus ; *Neminem propè magnorum virorum opti-
mum ac utilem filium reliquisse* ait. Ferè enim aut hi nullos liberos ha-
buerunt, aut tales, quibus caruisse felicitas non parva fuisset. Ut
taceamus in Sacris exempla filiorum Jacobi, & Davidis. In profa-
nis admiramur Cyri naturæ generositatem animiq; fortitudinem.
At in filio, quæ quæso morum fœditas? Quæ scelerum horribilitas?
Augustus Cæsar solitus est dicere suos liberos sibi esse carcinomata,
& de filiis suis hoc est usus versu :

O utinam aut celebs mansissem, aut prole carerem!

Causæ autem degenerationis hujus, à Doctis recensentur varix,
ex quibus sequentes addemus. (1) Quia filii plerumque non ma-
terno, sed alieno & quidem corruptarum nutricum lacte nutriun-
tur. Unde etiam fit, ut cum lacte novo etiam novam indolem at-
trahant. *Adeo non ubi* (verba sunt Nicolai Vernulæi Instit. Oeconom.
lib. I. tit. 4. cap. 8.) *nascaris refert, sed ubi pascaris. Id observatum in*
pecudibus. Hædus cum ovis lacte alitur, teneriorem pilum & indolem
mansuetiorem habet, quam si capram suxisset; agnus, si capri lacte nu-
tritur, lanam durioverem accipit, & fit inquietior. Ut igitur mores for-
mentur, nutriendi materno lacte sunt infantes, quod plus mores viven-
do profint, quam natura? Semper lac & spiritus maternus longè magis
ingenuus atque incrementa corporis auget, inquit Columella lib. 7. c. 12.
Et ut Macrobius §. Saturn. *In moribus inolecendis magnam ferè*
partem nutricis ingenium & natura lactis tenet. Proinde cavendum
est, ait Symmachus, *ne pignorum nostrorum indoles in profectu dese-*
rat. (2) Quia languescit in iis educatio, vel quia fœminis mol-
liculis potius, quam matronis honestis demandantur, vel quia
magni in Republ. viri plerumque summis negotiis districti, cum
ipsi liberorum institutioni vacare nequeant, operâ mercenaria eos
educari curant, qui dum magis (id quod frequentissimum) de
suo commodo & proposito solliciti sunt, & institutionem seu edu-
cationem in perditis & desperatis habent: filii etiam de indul-
gentiori & dissolutiori disciplinâ corrupti, à virtute patrum faci-
lè degenerant, & sic prima educatione neglectâ, instar fero-
cientis equi, lascivire & inolescere incipiunt. (3) Quia hoc fi-
ne DEUS talia exempla vult extare, ut agnoscamus Virtutem ex-
cellentem potius Dei donum esse, ab eoque expectandum, & peten-
dum,

dum, quam hæreditarium naturæ privilegium. Sunt, qui rationem ex physicis petunt, quod magni viri ad liberorum generationem segniore sunt. Vid. Lemnius l. 1. de Occult. Naturæ miraculis. cap. 4.

§. 26.

Veniam quoque facillè impetrabimus si aliam adhuc quæstionem subnectamus antequam ad extrema progressum faciamus; videlicet cur Heroum exitus sæpe sint tragici? Plena sunt omnia hiltoriarum volumina de infelicissimo Heroum exitu. Exemplâ sunt Samson, Saul, Josias, Cyrus, Alexander, Romulus, Pompejus, Julius Cæsar aliique complures, cujus causas investiganti. Has suppeditamus 1. sunt vehementiores animorum impetus, ab ignea orti naturâ, quorum vehementia abripiuntur, & à vera rationis norma defectentes in miseriarum abyssum præcipitantur. 2. sunt pericula innumerabilia & maxima. Dum enim in præsentissimis periculis versantur, facillè mortem oppetere possunt. Hinc Erasimus ex Diogene; *Procul à Jove, procul à fulmine.* 3. Invidiæ magnitudo. Si enim Virtus vulgaris perpetuam comitem habet invidiam, quo magis splendor ejus, eam habebit. Eleganter Sallustius: *Difficillimum*; ait, *inter mortales est gloria invidiam vincere.* Seneca in Thebaide: *Simul ista mundi conditor posuit Deus odium atque regnum.* Aliæ præterea adferuntur causæ non contemnendæ, Insolentia videlicet, Dei desertio, & pœnæ fastus ac superbiæ, de quibus vid. Heiderus. Phil. moral. part. 2. q. 4. p. 412.

§. 27.

Restat, Virtutis Heroicæ oppositum quod Philosopho dicitur *θηριότης, ἀπὸ τῆς θηρίας* à belua. Latinis Feritas, à feris pariter, quorum immunitatem imitatur. Quemadmodum enim Heroica Virtus hominem supra mortalium sortem elevat, summamque perfectionem infert; Sic hæc eundem infrâ ferarum & bestiarum greges deprimit, extremamque imperfectionem & malitiam attrahit. Notamus verò uno Feritatis nomine, simul excessum & defectum comprehendere. Cum enim defectus secundum communem Ethicorum opinionem sit Stupor, & ignavia summa, hominem ad quamlibet honestatis actionem edendam ineptum reddens, non possumus non affirmare, & eos ferarum similes esse.

Exti-

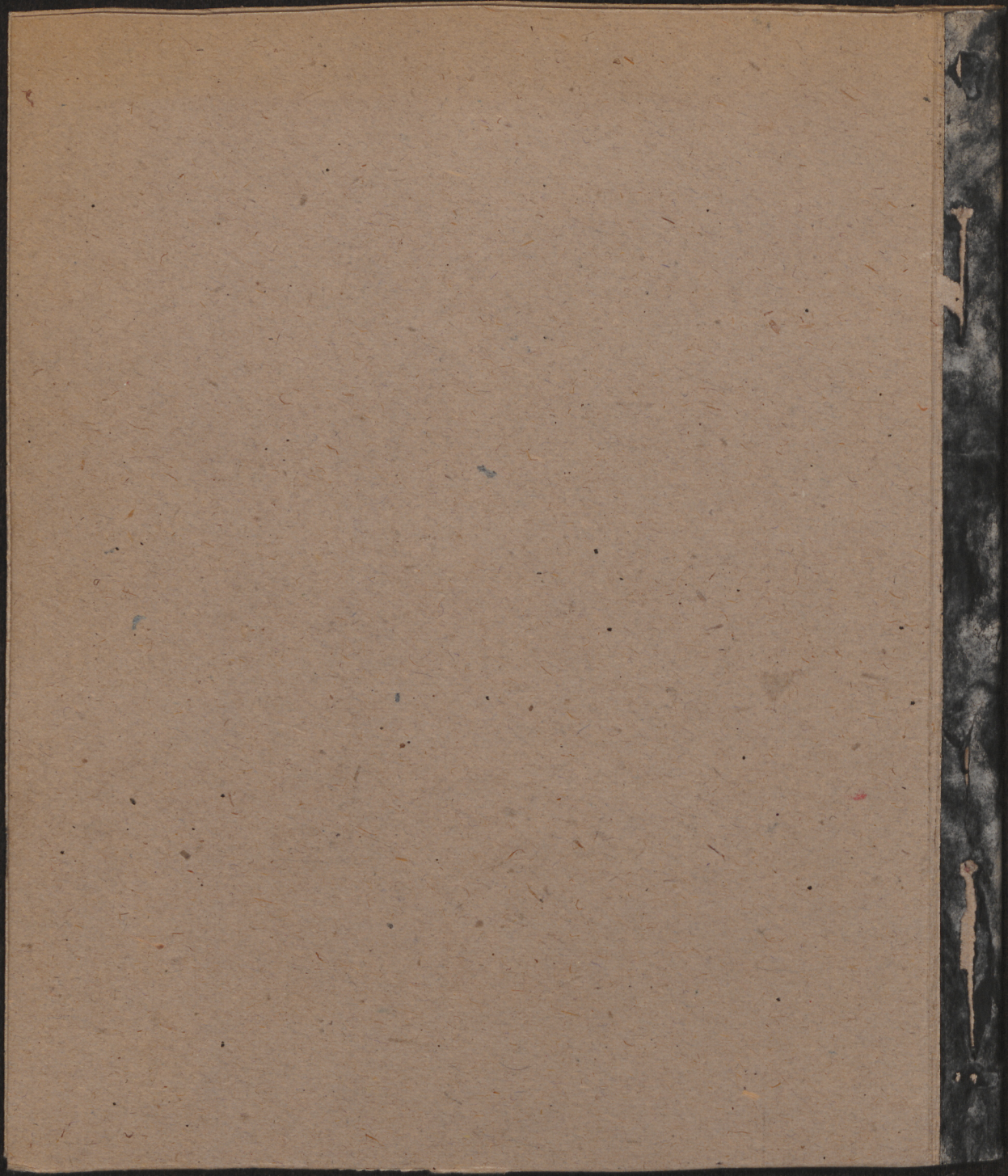
Extitisse autem omni tempore vitio hoc contaminatos homines
exempla testantur infinita, quæ si per singulas Virtutum & vitio-
rum species examinare vellemus, integer tractatus non sufficeret.
Prodirent in medium Mezentius, Phalaris, Dionysius Major, Sylla,
Caligula, Nero, Attila, Tamerlanes, aliique, de quibus Historiarum
monumenta plena sunt, innumeri.

§. 28.

At veluti Virtus Heroica potissimum in Fortitudine cernitur, uti superius Thef. 18. demonstravimus: Sic & Feritas audaciæ potissimum actus existit, ut & Timiditatis, de quâ Aristot. l. 7. Eth. Nicom. c. 5. *quidam namque, ait, talis natura est, ut omnia timeat etiam si mus obstreperit; ferinâ is timiditate timidus est; quidam etiam selem ex morbo timebat, ut ex insipientibus: Alii qui ratiocinari nequeunt sensu tantummodo vivunt, ferini habentur; cujusmodi nonnullæ longinquorum Barbarorum rationes sunt.* Uberioribus vide eundem differentem loco allegato, ubi docet, maximè Vitium hoc, conspici in Antropophagis, barbaris ejusmodi, qui non abhorrent crudis hominum, imo parentum, quos in senectute veluti porcos macerant carnibus etiam ex proæresi vesci: sicut hoc hodiernum in Americanis pariter notissimum, qui hostium corporibus se non solum saginant, sed & brutorum instar inter se cohibitant, nulloque delectu corpora miscent, uti prolixè apparet ex Historiâ Americanorum. Cupiditatum autem immanium & beluinarum harum exempla ad quæ genera referat Aristot: videri potest l. supra c. & consuli Riccobonus in Comment. quin & Piccol. Grad. 6. c. 14.

Tantum de Virtute Heroica hac vice.

SOLI DEO GLORIA,

hominem ultra humanam sorte
necessitatis, & fundamenti, pri
Nam *sine hac*, inquit acutissimus H
aut nihil aut parum reliquarum est vi
quidquam rationis recte, voluntatis
bus sine virtus mala. Eandem & o
diēt. & fact. memor. Socratis, fund
vit, & eā primo loco animum instr
nec cogitare quidquam præclari po
deprecanos ait, ut de bonis don
quin enim, id genus hominum se
le patet, quanta sit eminentia spl
qui in primis cernitur, ut aliquis ex
peret, ut abstinentia ejus non tan
præterea animo deliberato, firmo
bilem, gloriam scil. Dei, salutem
aliorum hominum commodum
dem dirigat. Excelluit si non u
Virtute Agesilaus, de cujus abstine
pla. Hic admiranti cuidam ejus i
Hac, inquit, est semente libertatem
theqm. Lacon. c. 7. Et c. 9. Agesil
tis filium, qui erat formosissimus, off
modum enim se amari tutabat), de
set accedendi, requirebat eum ultra
esse in culpa, qui pulcri osculum for
ditatus Agesilaus, Nihil, inquit, at
do: malle enim mihi videor hujusm
lofissimam hostium repugnantium urb
ipsius libertatem conservare, quam
huic Scipio Carthag. de quo Val
tum & vicesimum annum agens Sc
oppressa, Majoris Carthaginis capie
obsides, quos in urbe Pæni clausos h
digisset, eximia inter eos virginem so

de etiam ratione
rum prædicatur.
h. moral. p. 505.
im in voluptuariis,
ritus moderati, qui
pud Xenoph. I. de
um virtutum voca
sine ea nec discere
continentibus Deos
eatur: Cætero
posse. Ut ita faci
ci hujus virtutes,
oluptatibus tem
omnes superet, sed
ad finem lauda
Patriæ, civium &
que studium ean
antum tamen hac
ecensentur exem
tu fragilitatem;
tarch. in Apoph
gabuten Mithrida
tia accedentem (ad
inque is finem secis
dicentibus, ipsum
m tacite secum me
s adduci persuaden
ditates, quam popu
lius est enim, suam
ere. Præferendus
l. 4. c. 3. Quar
spania, Carthagine
uspicia, multosque
tam potestatem re
ultæ, & juvenis, &
calebs,

